

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet
Forskarutbildningsämne: Musikpedagogik
Licentiatexamen: Ja
Doktorsexamen: Ja

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Musikpedagogik vid Konstnärliga fakulteten

Musikpedagogik är ett av tio forskarutbildningsämnena vid Konstnärliga fakulteten. Övriga är estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap, musikalisk gestaltning, scenisk gestaltning, design, konsthantverk, konstnärlig gestaltning, litterär gestaltning samt digital gestaltning. Ämnena fördelar sig över fakultetens tre institutioner enligt tabell 1.

Tabell 1. Fakultetens forskarutbildningsämnena fördelade på institutioner

Institution	Ämne
Högskolan för scen och musik (HSM)	Musikpedagogik
	Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap
	Musikalisk gestaltning
HDK – Högskolan för design och konsthantverk	Scenisk gestaltning
	Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap
	Design
Akademin Valand	Konsthantverk
	Konstnärlig gestaltning
	Litterär gestaltning
	Digital gestaltning

Musikpedagogik ingår, tillsammans med ytterligare sju av ämnena i Konstnärliga fakultetens forskarskola¹, som gemensamt drivs av fakultetens tre institutioner och finansieras med medel direkt avsatta i fakultetens budget.

Ämnet estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap, som är inrättat vid två av fakultetens institutioner, är en del av GU:s fakultetsgemensamma forskarskola Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning (CUL)².

Forskarutbildningsämnet musikpedagogik

Musikpedagogik vilar, tillsammans med ämnet estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap, på vetenskaplig grund. Gestaltningforskningen är antingen konstnärligt orienterad forskning med examensbenämning konstnärlig doktor eller mer vetenskapligt inriktad med examensbenämning filosofie doktor. Historiskt växte musikpedagogik fram ur musikvetenskap och den gemensamma institutionen för dåvarande musikhögskolan och musikvetenskap i mitten på 1980-talet och inrättades som forskarutbildningsämne 2000. Ämnets framväxt kan spåras ur ett behov av kunskapsutveckling och forskningsanknytning av musikaliskt och musikpedagogiskt utövande. ”Musikpedagogik som vetenskap studerar *alla former av musikaliskt lärande*, inkluderande de ramar, förutsättningar, traditioner och villkor som styr dessa situationer där musik utgör de olika läroprocessernas innehåll. Sålunda behandlas problem i sammanhang där musik ingår eller ingått i uppfostran, utbildning, undervisning och annan påverkan som utövas i en viss kulturell situation. Musikpedagogik som forskningsfält är tvärvetenskapligt till sin karaktär och använder teorier och metoder från exempelvis pedagogik, psykologi, sociologi, filosofi, antropologi, musikvetenskap samt konstnärlig forskning för att förstå och förklara musikpedagogiska fenomen” (ASP, s.1).

¹ <http://konst.gu.se/utbildning/Utbildning+på+forskarnivå/forscarskola>

² <http://cul.gu.se/CUL+forscarskola>

Den generella profilen inom forskarutbildningsämnet musikpedagogik kan närmast karaktäriseras som professionsforskning med inriktning mot musiklärare och musikers pedagogiska praktiker av olika slag. Doktorander i ämnet har som regel en musiklärarutbildning samt yrkeserfarenheter som både musiklärare och utövande musiker på hög konstnärlig nivå, även om lärarexamen inte är obligatorisk. Denna ingång till forskarstudier i ämnet innebär att musikundervisning inom högre musikutbildning samt inom det professionella musiklivet är vanliga forskningsområden. Ett ytterligare område i forskningen är den ämnesdidaktiska inriktningen där relationen mellan musik och pedagogik/didaktik är en väsentlig utgångspunkt.

Avgränsning mellan ämnena musikpedagogik och estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap

Musikpedagogik ligger nära forskarutbildningsämnet estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap, ett ämne som inrättades 2005 i samband med bildandet av den universitetsgemensamma forskarskolan CUL, och som finns vid två av fakultetens institutioner, HSM och HDK. Ämnena avgränsas från varandra genom att, till skillnad mot musikpedagogik, avhandlingsarbeten i ämnet estetiska uttrycksformer företrädesvis är inriktade mot didaktiska frågor knutna till förskolans/skolans eller lärarutbildningens estetiska verksamhet. Krav för antagning i detta FU-ämne är lärarexamen. Musikpedagogik är ett bredare ämne och omfattar all slags utbildning, undervisning, påverkan och uppfostran där musik ingår. Musikpedagogik betjänar i första hand högre konstnärlig utbildning, såsom musikerutbildning. Skillnaderna avseende forskning inom olika praktikfält mellan ämnena kompletteras av musikpedagogikens inriktning mot musikaliskt utövande till skillnad från uttrycksformernas mer didaktiskt orienterade forskning.

Tabell 2. Avgränsning mellan ämnena musikpedagogik och estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap

	<i>Musikpedagogik</i>	<i>Estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap</i>
Särskilda behörighetskrav	Högskoleutbildning i musik om minst 270 hp varav 60 hp i musikpedagogik på avancerad nivå	Lärarexamen samt minst 90 hp inom det estetiska kunskapsområdet
Forskningsfokus	Pedagogiska frågor knutna till kontexter där musik ingår eller ingått i undervisning på hög nivå och annan påverkan som utövas i en viss kulturell situation	Frågor knutna till didaktik i estetisk verksamhet i förskolans/skolans och lärarutbildningen samt frivillig musikundervisning och barns och ungas informella lärande

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Personal

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens i förhållande till utbildningen

Förutom de nu verksamma handledarna i musikpedagogik (se tabell 2) medverkar ett antal lektorer och professorer på olika sätt i forskarutbildningen (se tabell 3). Bredden i ämneskompetens hos dessa är en tillgång mot bakgrund av ämnets tvärvetenskapliga karaktär. Vidare deltar studierektor för forskarutbildningen, disputerad i musikvetenskap, vid samtliga etappseminarier samt inför och vid disputationer. Institutionens två professorer emeriti i musikpedagogik är en tillgång för institutionen. Dessa deltar båda vid vissa seminarier och konferenser med sin respektive expertkunskap.

Institutionens samlade kompetens kompletteras där behov finns med handledare och lärare från andra institutioner och fakulteter vid GU, främst från institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande (Utbildningsvetenskapliga fakulteten), men även från HDK – Högskolan för design och konsthantverk (Konstnärliga fakulteten) och från institutionen för kulturvetenskaper (Humanistiska fakulteten). Från dessa institutioner är för närvarande två docenter i pedagogik respektive musikpedagogik och en lektor i kulturvetenskaper bihandledare för institutionens doktorander i estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap. Samtliga är disputerade i musikpedagogik alternativt musikvetenskap med musikpedagogisk inriktning. Tillsammans med andra lektorer och professorer vid GU fungerar dessa även som lärare i vissa FU-kurser (se tabell 3).

Doktorander i musikpedagogik deltar även i FU-kurser vid andra institutioner vid GU, oftast tillsammans med institutionens doktorander i kurser för forskarskolan CUL. Härigenom möter doktoranderna lärare från flera olika institutioner/fakulteter vid GU och kan dra nytta av den kompetens som finns. Vidare kan nämnas att Högskolan för scen och musik har ett mångårigt nära samarbete med forskarutbildningen i musikpedagogik vid Musikhögskolan i Malmö. Doktoranderna vid de båda lärosätena läser kontinuerligt gemensamma kurser och deltar i varandras seminarier. Samarbetet möjliggör en större kritisk massa i ämnet.

Ur ett doktorandperspektiv är den disciplinära bredden hos handledare och lärare positiv i det att doktoranderna ges tillfälle att möta forskare med olika teoretiska och metodologiska ingångar till studier av undervisning inom det estetiska området. Trots att flera av de lärare från andra institutioner som doktoranderna möter har en forskningsbakgrund i musikpedagogik, finns en risk om denna bredd blir på bekostnad av ämnesdjup. Säkringen av tillgängliga handledar- och lärarresurser ses därför över (se nedan).

Handledningens omfattning

Enligt det lokala styrdokumentet *Regler för utbildning på forskarnivå för Göteborgs universitet – doktorandreglerna*³ (10.8) ska doktoranden ges möjlighet att ha kontinuerlig kontakt med handledarna för diskussion kring avhandlingens framskridande. Enligt fakultetsspecifika doktorandregler ska den totala omfattningen av handledningen vid heltidsstudier vara minst 136 klocktimmar per doktorand. För huvudhandledare beräknas i genomsnitt 85 klocktimmar per doktorand och läsår och för biträdande handledare 51 klocktimmar per doktorand och läsår. I vissa fall kan doktoranden behöva en tredje handledare under en begränsad tid, så kallad experthandledning. Denna kan ges utöver ordinarie handledning.

Handledarbyte

Alla frågor om handledarfördelning inklusive handledarbyten hanteras av institutionens viceprefekt för utbildning på forskarnivå, som på delegation från prefekten ansvarar för detta slags frågor för samtliga forskarutbildningsämnen vid institutionen. Rätten till byte av handledare regleras både i HF 6: 28 och i GU:s universitetsgemensamma Doktorandregler. I det sistnämnda dokumentet (p. 10.6) anges att ”doktorand har rätt till byte av såväl huvudhandledare som biträdande handledare” samt att ”prefekt ska vid

³ http://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1531/1531397_v-2015_327-doktorandregler-150413.pdf

en sådan begäran verka för ett snabbt och smidigt byte av handledare”. Gällande delegation innebär alltså att en begäran om handledarbyte ska ställas till viceprefekten, som efter inventering av tillgänglig handledarkompetens tilldelar doktoranden en ny handledare. I första hand väljs denna nya handledare bland institutionens tillsvidareanställda personal; externa handledare anlitas i de fall detta bedöms vara kompetensmässigt nödvändigt. Vid byte av handledare ska den individuella studieplanen revideras. Doktoranden ska så långt som det är möjligt ges förutsättningar att bedriva utbildningen med den inriktning som är angiven i tidigare individuell studieplan”. Handledarbyte inom ämnet är ovanligt, men då en doktorand på egen begäran år 2006 önskade byta till en handledare med en specifik teoretisk kompetens relevant för avhandlingens inriktning, beviljades detta handledarbyte utan problem.

Handledare och lärares vetenskapliga och pedagogiska kompetensutveckling

Handledares vetenskapliga kompetensutveckling sker via:

- villkorad tid till forskning inom tjänst: 20-30 procent (avhängigt institutionens forskningsbudget) för professorer, 20 procent för lektorer (sökts i konkurrens) samt 10 procent kompetensutveckling.
- uppdrag som opponent eller ledamot i betygsnämnd
- medverkan i internationella och nationella nätverk
- konferensdeltagande, medel till detta avsätts vid institutionen i de fall forskaren presenterar ett paper
- deltagande i forskningsseminarier och forskningskollegium

Alla lärare/handledare vid GU genomgår ett *högskolepedagogiskt kurspaket* innehållande tre baskurser om totalt 15 hp och en *handledarutbildning* om 5 hp med möjlig påbyggnad för så kallade avancerade handledare. Samtliga handledare vid institutionen har genomgått dessa kurser, vilka ger högskolepedagogiska kunskaper i att formulera mål, att planera undervisning, att examinera samt att utvärdera studenternas lärande. Handledarna har även genomgått kursen, *Handledning i forskarutbildning*, 5hp. Förutom dessa kurser erbjuds flera fördjupande högskolepedagogiska kurser, kurser om specifikt bedömning och examination, olika kurser i frågor om digitala medier i högre utbildning, olika typer av kurser i skrivande, exempelvis Academic Writing, samt kurser om mediaträning och forskningskommunikation. Samtliga pedagogiska kurser ges av PIL-enheten⁴ (Pedagogisk utveckling och interaktivt lärande) vid GU.

Handledares och lärares möjlighet att följa samhällsutveckling med betydelse för handledning och undervisning

Handledare och lärare ges möjlighet att kontinuerligt följa samhällsutvecklingen inom det musikpedagogiska området genom omvärldsbevakning när det gäller det estetiska/pedagogiska området. Handledarna i musikpedagogik anlitas kontinuerligt som experter och sakkunniga i olika utbildnings- och kulturpolitiska sammanhang på nationell nivå⁵, vilket möjliggör en direkt uppdatering av samhällsutvecklingen inom området. Vidare inbjuds handledare och lärare ofta av kommuner, regioner, föreningar, fackförbund och andra organisationer att presentera och diskutera aktuell forskning. I samband med seminarier, kurser och handledning kan doktorander ta del av dessa erfarenheter vilket blir en hjälp att ställa aktuella och relevanta forskningsfrågor och skapa insikt om vetenskapens roll i samhället.

Säkring av kvalitet på handledning och undervisning

Uppföljning av handledares vetenskapliga och pedagogiska kompetens sker genom medarbetarsamtal med enhetschef. Uppföljningen kopplas till kompetensutvecklingsplanen för respektive institution. Uppföljning av handledningens omfattning sker genom bemanningsplanering av handledare med timtilldelning enligt schabloner (enhetschef ansvarar). Från mars 2017 finns en särskild flik i ISP för att planera och följa upp handledningsmöten samt ett särskilt fält där formerna för handledning fylls i.

⁴ <http://pil.gu.se/kurser>

⁵ En av handledarna har exempelvis anlitas av Skolverket som utvärderare av grundskolans musikundervisning (Musik i grundskolan. En nationell ämnesutvärdering i åk 6 och 9) samt av Regeringen som särskild utredare av musik- och kulturskolan (SOU 2016:69).

Handledarna ges även möjlighet att delta i fakultetens handledarkollegium, ett kollegialt organ som består av samtliga handledare vid de tre institutionerna. De inbjuds till seminarier 1-2 gånger per termin av ledaren för fakultetens forskarskola. Även fakultetens dekan och prodekan deltar. Ämnen som behandlas kan vara doktorandexaminatorns roll, former för etappseminarier och disputationer, relationen mellan institutionernas kurser och de fakultetsgemensamma kurserna, men även kompetensutveckling har skett i form av diskussioner kring PIL-enhetens kursmaterial *Råd för doktorandhandledare*⁶ där olika scenarier beskriver aktuella och centrala frågor som framför allt har med relationen handledare-doktorand att göra.

Sammantaget säkras i nuläget med hjälp av ovanstående samarbeten vid fakulteten och GU en samlad kompetens i förhållande till forskarutbildningen i musikpedagogik. Dock finns en risk i det att institutionens professor i musikpedagogik är den enda i ämnet som uppfyller GU:s krav för att vara huvudhandledare. Institutionen kommer därför att vidta ett antal åtgärder för att säkra handledarresurserna i musikpedagogik. Dels pågår ett kontinuerligt arbete för att möjliggöra docentmeritering för institutionens disputerade lektorer i utbildningsvetenskap, varav en bedriver forskning i ämnet musikpedagogik, och dels kommer möjligheten att finansiera en postdoktor i musikpedagogik att diskuteras. Institutionsledningen kommer också att, inför nästa doktorandantagning i musikpedagogik, förstärka institutionens kompetens i musikpedagogik med en lektor med docentkompetens alternativt gästprofessor.

⁶ <http://pil.gu.se/resurser/rad-till-doktorandhandledare>

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Lokala, nationella och internationella nätverk

Lokal nivå

På institutionsnivå är doktoranderna i musikpedagogik en del av institutionens forskarutbildningsmiljö tillsammans med doktorander i musikalisk gestaltning, scenisk gestaltning och estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap. Seminarier som är gemensamma för samtliga dessa doktorander anordnas ett par gånger per termin och seminarier enbart för doktorander i musikpedagogik och estetiska uttrycksformer arrangeras varannan vecka. I båda fallen deltar handledare och i vissa fall även några av institutionens övriga forskare/lärare.

På fakultetsnivå bildar alla doktorander och handledare (och seniora forskare/postdok som vill) en gemensam forskningsmiljö/forskarskola tillsammans med deltagare från samtliga tre institutioner, oavsett ämne, vilket skapar en tvärvetenskaplig och berikande miljö. Då doktoranderna i musikpedagogik har flera möjligheter att dela miljö genom även att delta i forskarskolan CULs aktiviteter och i samarbetet med Musikhögskolan i Malmö, hinner de inte delta i samtliga av fakultetens forskarskolas aktiviteter. Då en majoritet av doktoranderna i denna forskningsmiljö bedriver konstnärlig forskning kan doktorander i musikpedagogik uppleva en obalans i innehåll och därför även få ett mindre intresse av att delta, vilket är något som har lyfts på ledningsnivå och som kommer att diskuteras vidare.

På GU-nivå deltar doktoranderna i musikpedagogik, genom det nära samarbetet med ämnet estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap, även i det tvärvetenskapliga temat "Utbildning, undervisning och lärande med inriktning mot kultur och estetik" inom ramen för *forskarskolan CUL*. Temat involverar doktorander, handledare och forskare från konstnärliga, utbildningsvetenskapliga och humanistiska fakulteterna. Här arrangeras seminarier och konferenser utifrån aktuella frågor och texter inom ramen för temat, exempelvis pedagogiska och didaktiska utmaningar i klassrumssituationer men även frågor om estetisk kunskapsbildning i relation till genus och social inkludering och identitetsskapande.

Sammantaget ger samtliga dessa miljöer en möjlighet för doktoranderna i musikpedagogik att ta del av olika ingångar till ämnet, såväl konstnärliga som pedagogiska och utbildningsvetenskapliga, vilket kan ses som en styrka med tanke på musikpedagogikens tvärvetenskapliga karaktär. Ur ett doktorandperspektiv finns samtidigt en risk att forskarutbildningsmiljön upplevs som splittrande. Riskfyllt är även det faktum att ingen av miljöerna för närvarande omfattar en kritisk massa i det specifikt egna ämnet. Detta faktum kompenseras dock till viss del av nätverk på den nationella och internationella nivån. Åtgärder vad gäller denna brist på kritisk massa i ämnet kommer att diskuteras i forskningsrådet (RFU) under 2017.

Nationell nivå

Nationellt har institutionen tät kontakt med övriga forskarutbildningar i musikpedagogik. Inom ramen för lärarlyftet samverkade exempelvis 2009-2011 HSM med Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet; Kungl Musikhögskolan i Stockholm, Musikhögskolan vid Örebro universitet samt Institutionen för konst, kommunikation och lärande vid Luleå tekniska universitet kring en nationell forskarskola mot licentiatexamen i musikpedagogik för yrkesverksamma lärare i skolan. Samverkan med specifikt forskarutbildningen vid Musikhögskolan i Malmö har byggts upp sedan forskarutbildningen i musikpedagogik startade 2001 och för närvarande sker ett kontinuerligt samarbete avseende kurs-, konferens- och seminarieverksamhet.

Internationell nivå

Ett omfattande nätverk för doktorander i musikpedagogik är *Nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning (NNMPF)*. NNMPF är ett nordiskt nätverk som startades 1992 och som syftar till att främja och förmedla nordisk musikpedagogisk forskning mellan forskare och doktorander i de nordiska länderna. Nätverket leds av en koordineringsgrupp med representanter från fyra av de nordiska länderna och vänder sig till alla som är verksamma inom musikpedagogisk forskning. Medlemsinstitutioner är följande:

Danmark

Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Århus Universitet, Institut for Didaktik/ Forskningsenheden for Musikpædagogik.

Norge

Norges Musikkhøgskole, Oslo
Institutt for musikk og teater, Universitetet i Oslo
Høgskolen i Bergen, Griegakademiet, avdelingen for lærerutdanning
Høgskolen i Hedmark / Hedmark University College
Høgskolen Stord/Haugesund
Griegakademiet, Universitetet i Bergen

Sverige

Kungliga Musikhögskolan, KMH, Stockholm
Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet
Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet
Musikhögskolan, Örebro universitet
Musikhögskolan i Piteå, Luleå tekniska universitet

Finland

Sibelius-Akademien, Konstuniversitetet, Helsingfors

Nätverket anordnar årligen en tredagarskonferens där samtliga nordiska forskare och doktorander i ämnet bjuds in. Nätverket ger också årligen ut en peer-reviewad årsbok där forskare och doktorander inbjuds att publicera.

Övriga internationella nätverk som är centrala för musikpedagogik är Research in Music Education (RIME)⁷ som vartannat år håller en konferens i England, samt International Society of Music Education, (ISME)⁸, ett nätverk som involverar forskare, doktorander, musiker och musiklärare i 80 länder. Institutionens doktorander uppmanas att delta i minst en internationell konferens utanför Norden under forskarutbildningen. I Storbritannien finns även sedan många år en upparbetad kontakt med professor David J Hargreaves vid University of Roehampton i London samt professor Graham F. Welch, Institute of Education, London University.

Doktorandgruppen

Hösten 2016 var två doktorander antagna till forskarutbildningen i musikpedagogik, varav en aktiv. Den andra har, pga. ledningsuppdrag, haft studieuppehåll sedan 2005. Vid institutionen finns även fyra doktorander antagna i ämnet estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap, vilka samtliga har ett fokus på musikdidaktik i sitt avhandlingsarbete. Dessa båda ämnen bildar en doktorandgrupp som följs åt i utbildningen men ingår också i två större doktorandgrupper via de båda forskarskolor som institutionen är del av (se sid 2).

Söktrycket till de doktorandtjänster i musikpedagogik som utlyses är mycket stort, men utlysningarna har dessvärre varit få. Sedan forskarutbildningen startade 2000 har 40 doktorander antagits vid institutionen, varav 7 i musikpedagogik och 8 i estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap. Hösten 2016 fanns totalt 13 doktorander i de fyra forskarutbildningsämnena. En generell utmaning för institutionen är att säkerställa den kritiska massan i samtliga forskarutbildningsämnen. De budgetprinciper som tillämpas av fakultetsstyrelsen innebär att de ekonomiska möjligheterna till doktorandrekrutering sedan 2013 är beroende av den ”prestationsrelaterade” delen av institutionens tilldelning av fakultetsanslaget. Prestationsmedlen är i sin tur beroende av institutionens registrerade forskningsaktiviteter. Säkerställandet av forskarutbildningens volym hänger således samman med åtgärder

⁷ <http://imerc.blogspot.se/2016/02/rime-2017-call-for-papers.html>

⁸ <https://www.isme.org>

att säkerställa forskningsaktiviteter vid institutionen. Under senare år har flera åtgärder i detta syfte vidtagits, såsom tid för forskning i tjänst liksom inmatning av publiceringsmönster med sikte på att mest möjligt optimera dessa i förhållande till de budgetmässiga förutsättningarna. Institutionen anordnar även arbetsseminarier kring externa ansökningar om forskningsmedel med sikte på att öka antalet ansökningar med hög kvalitet.

Rekrytering av doktorander

Rekryteringen av doktorander i musikpedagogik sker via utlysning på GU:s och institutionens webbplatser, annonser i branschtidskrifter samt förmedlas i nätverk och sociala media genom institutionens informatörer. Utlysningen publiceras på såväl svenska som på engelska. E-brevsutskick görs både via institutionens och fakultetens forskarskolas externa och interna nyhetsbrev samt till medlemmar i forskningsnätverket NNMPF. Under utlysningstiden bjuder HSM in till en informationsträff om forskarutbildningen. Ansökan görs i GU:s digitala ansökningssystem. Ansökningarna ska innehålla en forskningsskiss, genomförda uppsatser och examensarbeten, redogörelse för samt intyg på relevanta meriter samt meritförteckning med kopior på examensbevis och bevis på särskild behörighet. Urvalet görs av en antagningskommitté där följande personer ingår: viceprefekt för forskning, forskarutbildningsämnesansvarig, en ytterligare forskare i ämnet, studierektor för forskarutbildningen samt en doktorandrepresentant. Antagningsgruppen läser var för sig samtliga ansökningar och gör ett första urval. Avgörande för urval är behörighetskrav enligt den allmänna studieplanen, den sökandes meriter, förmågan att tillgodogöra sig utbildningen samt den sökandes lämplighet utifrån forskningsplanen och tidigare skriftliga arbeten på avancerad nivå. Här används ett särskilt bedömningsprotokoll. Vid antagningsgruppens möte väljs 4–5 ansökningar ut för särskild granskning av två externa sakkunniga med lägst docentnivå i ämnet. Utifrån de sakkunnigas bedömningar väljer antagningskommittén ut 2–3 sökande som kallas till intervju. Vid antagningsarbetet följer institutionen GU:s lokala antagningsordning för utbildning på forskarnivå och beslut om antagning fattas av prefekt efter rekommendation av antagningskommittén och information i forskningsrådet (RFU).

Systematiskt arbete för att säkerställa forskarutbildningsmiljöns kvalitet

Ansvaret för utbildning på forskarnivå följer den formella linjeorganisationen enligt Göteborgs universitets arbetsordning⁹. Fakultetens prodekan är medlem av det utskott för utbildning på forskarnivå som är knutet till den universitetsgemensamma utbildningsnämnden. Utskottet verkar för gemensamma principer samt bidrar till kvalitetssäkring.

Forskarskolan vid konstnärliga fakulteten har en *styrgrupp* som är ett fakultetsorgan och verkar som en plattform för kvalitetssäkring genom hantering av kvalitetssäkringsfrågor uppkomna vid institutionerna.

Styrgruppen leds av forskarskolans ledare. Styrgruppen har forskar- och doktorandrepresentanter från de tre institutionerna, där de tre doktorandrepresentanterna även utgör ledningen i fakultetens Doktorandråd. Där ingår även fakultetens prodekan, för återkoppling till/från det universitetsgemensamma Utskottet för utbildning på forskarnivå. Styrgruppen arbetar med strategisk och kvalitativ utveckling.

Doktorandledamöterna är lika många som forskarna. En stående punkt är att varje institution samt Doktorandrådet delger beredningen aktuella frågor. I styrgruppen planeras, genomförs och utvecklas även forskarskolans kurser, konferenser, workshops och handledarkollegiets möten planeras och avrapporteras.

Dessutom har viceprefekterna för forskarutbildning/motsv gemensamma träffar i den så kallade Arbetsgruppen (tidigare två gånger/mån, nu 1 gång/månad) som leds av forskarskolans ledare där eventuella kvalitetsproblem diskuteras och återkopplas till styrgruppen, studierektorer, doktorandråd och handledarkollegiet.

Medel avsätts från fakulteten med 500 000 kr/år för Forskarskolan för bl a baskurser, workshops och symposier, dessutom lön 50 % av heltid för en funktion i form av en koordinator/handläggare och 40% av heltid i form av en ledare för forskarskolan.

På fakultetsnivå finns en ny beredningsgrupp för forskning (FOB) för beredning av fördelning av forskningsanslag, strategiska medel samt uppföljning och kvalitetssäkring och där ingår institutionernas

⁹ http://flov.gu.se/digitalAssets/1614/1614651_arbetsordning-vid-g--teborgs-universitet.pdf

viceprefekter för forskning, ledaren för forskarskolan, en representant för PARSE, en masterstudent och en doktorand. Beredningsgruppen leds av dekanen eller annan som fakultetsstyrelsen utser.

Prefekten har det övergripande ansvaret för institutionens forskarutbildning. Till sin hjälp har prefekten flera funktioner som på olika sätt arbetar med kvalitetsfrågor vad gäller handledning och undervisning:

- Studierektor för forskarutbildningen är personalansvarig för doktoranderna. Studierektorn initierar uppdatering av de individuella studieplanerna (ISP) varje år, bokför doktorandernas driftsmedel, administrerar eventuellt byte av huvud- eller bihandledare samt hanterar arbetsmiljöfrågor. Studierektorn genomför också varje år medarbetarsamtal med doktoranderna. Studierektor organiserar även, i samråd med handledare och doktorand, etappseminarier och disputationer.

- Ämnesansvarig för forskarutbildningsämnena¹⁰ leder institutionens seminarier för forskarutbildningen och arbetar tillsammans med vice prefekt för forskning att denna håller hög kvalitet. Initierar utveckling av nya kurser respektive revideringar av kursplaner och allmänna studieplaner.

- Doktorandexaminator upprättar och reviderar den individuella studieplanen tillsammans med handledare och doktorand. Doktorandexaminator är även delaktig vid studieuppföljningen. Dekanus beslutar om vilka som kan vara doktorandexaminatorer efter förslag från prefekt. Doktorandexaminator är som lägst docent.

- Viceprefekt för forskning och utveckling har närmast under prefekt det övergripande ansvaret för forskning och forskarutbildning och är institutionens representant i styrgruppen för fakultetens forskarskola.

- Kursexaminator för forskarutbildning examinerar doktorandkurserna. Dekanus beslutar om vilka som kan vara kursexaminatorer efter förslag från prefekt. Kursexaminator är som lägst docent. Vid institutionen finns tio kursexaminatorer i forskarutbildningen.

- Forskningsrådet (RFU) arbetar med kvalitet i forskning och forskarutbildning. Vid rådets möten en gång i månaden är utbildning på forskarnivå en stående punkt.

- Institutionsrådet (IR) har en rådgivande funktion till prefekten och består av en doktorandrepresentant samt representanter för anställda. De är inte direkt kopplade till utbildning på forskarnivå men institutionsspecifika strategiska aspekter diskuteras här, såsom handlings- och verksamhetsplaner och nyantagning av doktorander.

Institutionen avsätter resurser i form av arbetsplatser och datorer men även driftsmedel för kostnader som resor, avgifter för konferenser, insamlingsresor m.m. med 20 000 kr per år/doktorand inom de pedagogiska ämnena och 35 000 kr/år per doktorand inom de konstnärliga ämnena (där även konstnärliga projekt ingår). Dessutom avsätts resurser om normalt 50 000 kr i samband med disputation för tryck av avhandling samt arvoden, resor m m för opponent och betygsnämnd. Doktoranderna har även möjlighet att årligen ansöka om stipendier för resekostnader genom utlysningar på fakultetsnivå och vid Göteborgs universitet.

Doktoranderna innehar doktorandanställningar från dag ett, och alla frånvarodagar som rapporteras in i personalsystemet som sjukdom, VAB, tjänstledigt utan lön osv genererar förlängning av doktorandtjänsten med exakt samma antal dagar, inga avdrag görs för karensdag. Institutionstjänstgöring förlängs med exakt samma antal dagar på samma sätt.

I institutionens handlings- och verksamhetsplan för 2016-2018 anges mål för att säkra kvaliteten på forskarutbildningsmiljön. Under 2017 kommer institutionen utveckla och implementera ett gemensamt kurspaket för samtliga doktorander. Prefekt ansvarar för att planen följs upp.

¹⁰ Vid institutionen finns läsåret 16/17 två ämnesansvariga för forskarutbildningsämnena, varav den ena har uppdraget för ämnena musikpedagogik och estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap. Prefekt beslutar om vem som har uppdraget, för närvarande är det institutionens professor i musikpedagogik.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Beskrivning av forskarutbildningens utformning, genomförande och examination i relation till måluppfyllelse generellt

I nedanstående avsnitt beskrivs utbildningen i relation till måluppfyllelse generellt. Därefter följer måluppfyllelse i kunskap och förståelse, färdighet och förmåga respektive värderingsförmåga och förhållningssätt.

Kurser

Skälet till att musikpedagogik har valt att ha en mer omfattande kursdel med 90 hp som är obligatoriskt än de kurspoäng som anges för övriga ämnen inom fakulteten (60–90 hp) är att doktoranderna behöver en bred kunskapsbas eftersom musikpedagogik är ett tvärvetenskapligt ämne med en stor bredd avseende teori och metodologi. Detta är också anledningen till att upp till hälften av kurspoängen kan inhämtas via valbara kurser inom vissa specificerade områden. Hälften av kurspoängen är *obligatoriska*: En *introduktionskurs* motsvarande 15 hp; kurser motsvarande 15–30 hp ingående i *Konstnärliga fakultetens forskarskola* samt *metodkurser* om minst 15 hp. Övriga kurser är valbara inom ramen för specificerade disciplinära områden. Nedan ges en beskrivning av de obligatoriska och valbara kurserna.

Introduktionskurs, 15 hp

Kursen *Att kartlägga forskningsfältet/Mapping the field*, 15 hp fungerar som en gemensam introduktionskurs för samtliga doktorander vid institutionen. Ett antal texter¹¹ bildar stommen i litteraturlistan, men eftersom kursen även syftar till att doktoranderna självständigt ska kunna göra avgränsade litteratursökningar är en stor del av litteraturen valbar. Här ingår kunskap om publikationsdatabaser, bibliometri, referenshantering och referenssystem. Lärandemålen examineras genom presentation av en skriftlig forskningsöversikt över forskningsområdet i relation till den egna disciplinen där även sökningsmetod, analys och process ska redovisas. Kursen gavs första gången hösten 2015, då institutionens nyantagna doktorander i musikpedagogik, musikalisk gestaltning och estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap antogs. Kursen ges på engelska, då flera av doktoranderna vid institutionen är icke-svensktalande.

Kurser motsvarande 15-30 hp ingående i konstnärliga fakultetens forskarskola

Kurser inom fakultetens forskarskola kan väljas bland fyra baskurser¹²:

Baskurs 1: Reflexivt skrivande, 7,5 hp¹³

Baskurs 2: Om forskningsmetoder och forskningsdesign, 7,5 hp¹⁴

¹¹ Exempel på obligatorisk litteratur i kursen *Mapping the field*, 15 hp: Dyndahl, P. & Graabræck Nielsen, S. (2013). Shifting authenticities in Scandinavian music education. *Music Education Research* 16(1), 105-118; Jorgenson, Estelle R. (2008). Questions for music education research. *Music Education Research*, 10(3), 331-346; Jørgensen, H. (2004). Mapping music education research in Scandinavia. *Psychology of Music*, 32(3), 291-309.

¹² <http://konst.gu.se/utbildning/Utbildning+på+forskarnivå/doktorandkurser>

¹³ Exempel på litteratur i Baskurs 1: Barad, K. (2003). Posthumanist Performativity: Toward and Understanding of How Matter Comes to Matter. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 28(3); Richardson, L. & Adams St Pierre, E. (2005). Writing: A Method of Inquiry. I N. Denzin & Y. Lincoln (eds.). *Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 959-978.

¹⁴ Exempel på litteratur i Baskurs 2: Bourdieu, P. (1990) Lecture on the lecture. I: *In Other Words*, Cambridge: Polity, pp. 177-198; Latour, B. (2005). Why Has Critique Run out of Steam? From Matters of Fact to Matters of Concern. *Critical Inquiry*, Vol.30, No. 2; Spivak, G. C. (2003) *Death Of A Discipline*, New York: Columbia University Press.

Baskurs 3: Den konstnärliga forskningens kunskapande, 7,5 hp

Baskurs 4: Verka och kommunicera i en tvärvetenskaplig forskningsmiljö., 7,5 hp

Baskurs 1, 2 och 4 är de kurser som främst är relevanta för doktoranderna i musikpedagogik. Baskurs 1 syftar till ”att synliggöra och diskutera olika och för den konstnärliga forskningens och den pedagogiska forskningen inom det konstnärliga områdets adekvata skrivpraktiker” (kursplan, s. 2). Lärandemålen examineras genom att egna texter kontinuerligt presenteras och diskuteras i seminarier och textsamtal. Baskurs 2 ”förmedlar grundläggande forskningskompetens på forskarutbildningsnivå med inriktning på hur forskning kan konstrueras och kunskap organiseras; på hur metodfrågor och metodologi kan konstrueras och forskningsdesign kan läggas upp inom de konstnärliga områdena” (kursplan, s. 1). Baskurs 4 genomförs genom att doktoranden deltar i forskarskolans workshops och symposier genom aktiv närvaro vid minst sex workshops och sex symposier, planering av två symposier, presentation och responsgivande i samband med två workshops och/eller symposier samt skriftlig dokumentation av dessa.

Metodkurser om minst 15 hp

Metodkurser om minst 15 hp följer doktoranden i regel via Konstnärliga fakultetens forskarskola (Baskurs 2, se ovan) och via Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet, *Analys av kvalitativa data*, 7,5 hp¹⁵. Samtliga institutionens doktorander i musikpedagogik har under åren följt metodkursen i Malmö, senast hösten 2016. Efter genomförd kurs har doktoranden kunskap om relationen mellan forskningsdesign och forskningsstrategi, om reliabilitet och validitet i kvalitativ forskning, om analys av kvalitativa data och om metodologiska utgångspunkter inom musikpedagogisk forskning. Önskar doktoranden välja ytterligare metodkurser kan i mån av plats även forskarskolan CUL:s kurspaket om tre metodkurser väljas (*Kvalitativa metoder i utbildningsvetenskap*, 5 hp; *Statistiska metoder i utbildningsvetenskap*, 5 hp; *Perspektiv på metoder i utbildningsvetenskap*, 5 hp)

Valbara kurser i vetenskapsteori och forskningsmetodik motsvarande 30–45 hp

Inför hösten 2017 planeras en ny vetenskapsteoretisk kurs vid institutionen, som kommer att samarrangeras med Musikhögskolan i Malmö: *Vetenskaplig teori i och för musikpedagogisk forskning*, 15 hp. Vidare kan vetenskapsteoretiska kurser från andra institutioner vid universitetet komma ifråga. De kurser som doktoranderna i musikpedagogik i allmänhet väljer är sådana kurser som erbjuds vid främst Utbildningsvetenskapliga, Samhällsvetenskapliga eller Humanistiska fakulteten. Angående valbara kurser i forskningsmetodik, se ”Metodkurser om minst 15–30 hp” ovan.

Doktoranden har också möjlighet att följa ytterligare valbara *allmänorienterade* kurser, specificerade områdesvis i den allmänna studieplanen, *individuellt valda studiekurser* och/eller ett *specialarbete* inom ett ämnesområde fristående från avhandlingen (ASP, s. 6). Exempel på kurser som ges vid GU och som här kan komma ifråga är *Pedagogik som vetenskap*, 15 hp, vid Institutionen för pedagogik och specialpedagogik; *Etnografisk metod*, 7,5 hp, vid Institutionen för globala studier; *Transdisciplinary Research Methods*, 5 hp, vid IT-fakulteten. Doktorander kan även välja kurser vid andra lärosäten i Sverige och även kurser i andra länder. Doktoranderna ges kontinuerligt information om aktuella kurser inom och utom Sverige via NNMPF:s utskick¹⁶.

¹⁵ Exempel på litteratur i *Analys av kvalitativa data*: Bresler, L. (2005). What musicianship can teach educational research. *Music Education Research*, 7(2), 169-183; Welch, G. (2007). Addressing the multifaceted nature of music education: An activity theory research perspective. *Research Studies in Music Education* (28), 23-37. Davis, C. S. & Ellis, C. (2008); *Emergent methods in autoethnographic research: Autoethnographic narrative and the multiethnographic turn*. I: Hesse-Biber, S. & Leavy, P. (red.), *Handbook of emergent methods* (s. 283-302). New York: Guildford.

¹⁶ Ett exempel på en aktuell sådan kurs är ”International Music Research School Summer Course 2017” som organiseras av Grieg Research School in Interdisciplinary Music Studies i samarbete med Norges musikhögskola i Oslo och Oslo universitet: <http://www.uib.no/en/rs/grieg/103187/music-2020-interdisciplinarity-innovation-impact>

Seminarieverksamhet

Doktoranden följer seminarier i olika forskarutbildningsmiljöer (se sid 7). *Seminarieverksamheten i den egna forskningsmiljön vid institutionen* är basen. Här sker alla etappseminarier och här lägger också doktoranderna fram avhandlingstexter. Vidare diskuteras artiklar av forskare vid den egna institutionen samt vid andra lärosäten. I dessa seminarier deltar forskare och doktorander i musikpedagogik och estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap vid HSM, samt vid vissa tillfällen även handledare från Utbildningsvetenskapliga och Humanistiska fakulteten. Förutom vid dessa seminarier deltar doktorander i musikpedagogik även vid några tillfällen per termin i *doktorandseminarier tillsammans med institutionens doktorander i ämnena musikalisk gestaltning respektive scenisk gestaltning*. Vid dessa diskuteras avhandlingstexter producerade av doktoranderna eller forskarna själva eller texter hämtade från internationella vetenskapliga tidskrifter¹⁷. Fakultetens forskarskola anordnar även workshops och symposier inom ramen för *The research school doctoral symposium*¹⁸, där samtliga doktorander vid fakulteten bjuds in.

Vidare deltar doktorander i musikpedagogik även i *tvärvetenskapliga seminarier arrangerade av forskarskolan CUL:s tema* Utbildning, undervisning och lärande med inriktning mot kultur och estetik. Under hösten 2016 anordnade temat heldagsseminarier kring teorier relevanta för forskning inom det estetiska/pedagogiska området: ”Praktiskt kunnande”, ”Posthumanism, estetiska praktiker och utbildning” samt ”Performance/performativitet, estetiska praktiker och utbildning”¹⁹.

Etapptseminarier och disputation

Etapptseminarierna är formella kontrolltillfällen för att löpande kunna säkra måluppfyllelse. Vid fakulteten ventileras avhandlingsarbeten vid fyra tillfällen. Vid 25 %-seminariet ska en projektplan finnas motsvarande ca 25 % av avhandlingen, vid 50 %-seminariet ska minst hälften av arbetet föreligga och vid 75 %-seminariet ska större delen av projektet presenteras motsvarande 75%. Vid slutseminariet ska avhandlingen föreligga i sin helhet i en preliminär version. Dekanus beslutar om disputation efter anhållan av huvudhandledare, doktorandexaminator, ämnesansvarig och prefekt. I ansökan intygas att avhandlingens kvalitet har prövats i offentligt slutseminarium, där arbetet har förelagat i sin helhet, och granskats av extern opponent, samt i övrigt enligt gällande regelverk för utbildning på forskarnivå vid Konstnärliga fakulteten samt Doktorandreglerna.

Konferenser

Den mest omfattande konferensen för doktorander i musikpedagogik är den årliga konferens som anordnas av Nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning (NNMPF). Värskapet för konferensen roterar mellan länderna och medlemsinstitutionerna och i mars 2017 är HSM värd för konferensen²⁰. Konferensprogrammet brukar involvera 60–80 paper-presentationer/symposier och tre internationella keynotes och totalt involverar konferensen ca 100 deltagare. Det officiella konferensspråket är engelska. För doktorander ger detta nätverk möjlighet att få professionell respons på sitt avhandlingsprojekt och nätverket är också mycket viktigt som kontaktnät, såväl med forskare som andra doktorander i musikpedagogik. I direkt anslutning till konferensen arrangeras varje år av värdinstitutionen en s.k. ”PhD seminar day” under två halvdagar för doktorander i början av sin forskarutbildning. Nätverket ger även ut en årsbok där forskare och doktorander ges möjlighet att publicera sin forskning. Årsboken trycks i pappersform och publiceras numera även elektroniskt. Bidragen är blind peer-reviewade och till detta arbete används nätverkets forskare. Flera av institutionens doktorander har genom åren publicerat artiklar i årsboken. Genom doktorandernas aktiva deltagande i denna konferens, både som presentatör och granskare, skapas en möjlighet att kvalificera sig i enlighet med måluppfyllelse såväl i kunskap och förståelse,

¹⁷ Artikeln ”Posthumanist performativity: Toward un understanding of how matters comes to matter” av professor Karen Barad diskuterades exempelvis vid ett av dessa seminarier under hösten 16, i samband med hennes installation som hedersdoktor vid fakulteten.

¹⁸ <http://konst.gu.se/utbildning/Utbildning+på+forskarnivå/forscarskola/forscarskolans-aktiviteter>

¹⁹ <http://cul.gu.se/teman/kultur-och-estetik>

²⁰ <http://hsm.gu.se/english/Research/nnmpf-2017>

färdighet och förmåga som i värderingsförmåga och förhållningssätt. Inför årets konferens deltar också doktoranderna i planeringen och genomförandet av själva konferensen, vilket skapar en möjlighet att bidra till kunskap om en del av forskarens yrkesverksamhet.

Andra musikpedagogiska konferenser som doktorander erbjuds att delta i är exempelvis konferenserna anordnade vartannat år av Research in Music Education (RIME). Dessa engagerar internationellt erkända keynotes och deltagare. Knuten till konferensen är tidskriften "Music Education Research". År 2017 hålls konferensen i Bath Spa University. Vidare är den internationella konferensen knuten till International Society for Music Education (ISME) relevant för doktoranderna i musikpedagogik, liksom ett flertal konferenser kring specifika frågor kring music education. Ett exempel på en sådan är konferensen *Gender and Music: Practices, Performances, Politics*, som under 2016 anordnades av Örebro Universitet, där några av institutionens doktorander och handledare medverkade.

Aspekt: Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Forskarutbildningens utformning, genomförande och examination i relation till måluppfyllelse kring kunskap och förståelse

Måluppfyllelse genom kurser i progression

Introduktionskursen *Att kartlägga forskningsfältet*, 15 hp svarar upp mot det lärandemålet ”visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta område” (ASP, s. 2). Doktoranderna kan efter genomgången kurs bland annat förstå innebörden av centrala begrepp inom forskning och har erhållit kunskap om den egna forskningsdisciplinen samt om närliggande forskningsdiscipliner. Grund för bedömning är en skriftlig forskningsöversikt över forskningsområdet i relation till den egna disciplinen och det egna forskningsintresset. Samtliga doktorander ges individuell skriftlig respons på den examinerade texten. Kursen utvärderas skriftligt med hjälp av den generella kursvärderingsenkät som tillhandahålls av GU via lärplattformen GUL. I kursvärderingen ges också möjlighet att lämna egna kommentarer till frågorna samt förslag till förbättringar av kursen. Vid kursvärderingen efter kursomgången 2015 gavs kursen ett högt omdöme. Samtliga doktorander uppgav att kursens syfte uppfylldes, att innehåll och arbetsformer gett goda förutsättningar att uppfylla lärandemålen samt att de anser sig ha nytta av kursen.

Som en valbar kurs i inledningen av forskarutbildningen har doktorander i musikpedagogik valt att följa en av de kurser som ges inom ramen för forskarskolan CUL: *Perspektiv på bildning och utbildning*, 7,5 hp. Denna kurs svarar upp mot måluppfyllelse kring kunskap och förståelse i allmänna studieplanen genom sitt fokus på kunskapsbildningens historia och vetenskapliga traditioner inom humaniora och samhällsvetenskap. Kursen uppmärksammar särskilt begreppet bildning i relation till utbildning, vilket är ett centralt tema i musikpedagogisk forskning. Denna kurs examineras mot kursmål som rör centrala aspekter av kunskapsbildningens historia och om skilda historiska sätt att formulera kunskap. För godkänt i kursen krävs aktivt deltagande i seminarier samt författande av en essä. Vidare ingår kurser som erbjuds inom fakulteten som en del i en mer översiktlig ingång i forskningsfältet kring konst och vetenskap. Efter Baskurserna 1 och 2 kan doktoranden visa kunskap om åtminstone två skilda sätt att närma sig akademiska ämnens sätt att organisera kunskap. Andra valbara kurser för måluppfyllelse i kunskap och förståelse, se sidan 13.

Nästa steg i progressionen är kurser som ger en mer fördjupad förståelse för specifikt musikpedagogikens teoretiska ingångar. Kursen *Vetenskaplig teori för och i musikpedagogisk forskning*, 15 hp som kommer att ges för första gången hösten 2017, har ett brett fokus och kommer att engagera även lärare vid andra lärosäten i landet. Denna kurs ses som en fortsättning på introduktionskursens fokus på forskning inom musikpedagogik i relation till angränsade discipliner.

Fler av de vetenskapsteoretiska kurser som är möjliga att välja inom ramen för forskarutbildning inom olika fakulteter och institutioner vid GU. Även dessa kan ses som nästa steg i kurs-progressionen. Här har exempelvis kursen *Norm, normalitet, normalisering*, 7,5 hp, intresserat doktorander med musikpedagogiska forskningsfrågor. Efter denna kurs kan doktoranderna redogöra för hur poststrukturalistisk teori kan användas för att beskriva normer och normaliseringsprocesser samt förhålla sig till centrala begrepp och frågeställningar inom fältet norm och normalitet.

Samtliga *metodkurser* som erbjuds svarar upp mot målet som handlar om att visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet. I konstnärliga fakultetens baskurs 2 har lärandemålen bäring på kunskap i metodologi genom att doktoranden efter genomgången kurs ska visa kunskap om metodologi i allmänhet och om den metoddiskurs som är relevant för doktorandens specifika forskningsområde i synnerhet. Måluppfyllelse enligt allmänna studieplanen avseende att visa bred kunskap och förståelse om vetenskaplig metodik i specifikt musikpedagogisk forskning säkras även genom lärandemålen i kursen *Analys av kvalitativa data*, 7,5 hp.

Måluppfyllelse genom deltagande i seminarier och konferenser

Doktorandernas deltagande i seminarier och nationella och internationella konferenser svarar upp mot måluppfyllelse i kunskap och förståelse. *Deltagandet i seminarieverksamheten* sker i progression genom att

doktoranderna succesivt ges möjlighet att skapa en bred kunskap och förståelse för ämnet. I början av utbildningen uppmuntras doktoranden till aktivt deltagande genom att läsa och kommentera de texter som läggs fram för att senare i utbildningen ansvara för och leda ett textseminarium kring egen vald artikel hämtad från en musikpedagogisk internationell vetenskaplig tidskrift.

Även *deltagandet i konferenser* följer en viss progression. Här fyller konferenser arrangerade av Nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning en stor funktion. Under "PhD seminar day" erbjuds doktorander som är i början av sin forskarutbildning att diskutera sina respektive avhandlingsplaner med doktorander och forskare i nätverket informellt. Under huvudkonferensen presenterar doktorander som har kommit längre i sin utbildning under rubriken "PhD in progress". Under senare delen av forskarutbildningen deltar doktoranden i någon internationell musikpedagogisk konferens, t ex Research in Music Education (RIME) i Storbritannien. Syftet med dessa konferenser är att säkra måluppfyllelse vad gäller bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metod inom ämnet.

Måluppfyllelse genom etappseminarier och disputation

Etapppseminarierna kring den egna avhandlingstexten är viktiga vad gäller säkerställande av måluppfyllelse i relation till kunskap och förståelse i ämnet. I direkt anslutning till etappseminarierna träffas doktorand, diskutant, handledare och doktorandexaminator i ett samtal och diskuterar avhandlingstextens kvalitet i relation till såväl doktorandens möjlighet att slutföra manuset i tid som måluppfyllelse i relation till kunskap och förståelse. Här diskuteras också förslag till kompletteringar vad gäller kunskap i ämnet. Disputationen är det slutliga säkerställandet av måluppfyllelse i relation till kunskap och förståelse i ämnet. Avhandlingen ska visa den forskarstuderandes förmåga att "på ett vetenskapligt tillfredsställande sätt självständigt lösa den valda forskningsuppgiften" (ASP, s. 6). Diskutanter vid etappseminarierna och fakultetsopponent vid disputation väljs i regel bland nordiska musikpedagogiska forskare inom NNMPF.

Systematisk uppföljning i syfte att säkerställa måluppfyllelse som rör kunskap och förståelse

Säkerställande av doktorandens måluppfyllelse följs upp i samband med handledning och etappseminarier, vilket beskrivits ovan. I det elektroniska systemet för *individuella studieplaner* (ISP) specificeras kopplingen mellan examensmål, lärandeaktiviteter och examination för den enskilda doktoranden i syfte att säkerställa att samtliga examensmål examineras. Sedan maj 2016 finns samtliga examensmål för doktorsexamen återgivna, och för vart och ett ska anges hur uppfyllandet av examensmålet i fråga provas för den enskilde doktoranden. Det kan handla både om färdigställandet av avhandlingen, deltagande i kurser inom eller utanför institutionen, deltagande i konferenser på nationell eller internationell nivå, undervisning i grundutbildningen inom ramen för institutionstjänstgöring och olika former av samverkan med det omgivande samhället. Doktorandernas driftsbudget är också starkt knuten till planerade aktiviteter i ISP, exempelvis deltagande i konferenser, likaså planerade datum för etappseminarier och disputation, vilket förs in i ISP. ISP upprättas/revideras av doktorand i samverkan med huvudhandledare varefter den godkänns av doktorandexaminator och slutligen fastställs av prefekt. Uppföljning av den enskilda doktorandens utbildning sker i första hand genom den granskning av studiernas fortskridande som sker i samband med revision av ISP. Återkoppling sker till doktorand, handledare och i förekommande fall berörd studierektor/programkoordinator samt kursansvarig lärare. En viktig del av denna återkoppling finns inbyggd i det elektroniska ISP-systemet, i det att en ISP måste godkännas av doktorandexaminator innan den kan slutgiltigt fastställas av prefekten. Systemet har inbyggda rutiner för "återremiss" till doktorand och handledare av en ISP som examinatorn bedömer som i något avseende ofullständig, vilket underlättar säkerställandet av att den slutgiltigt fastställda ISP:n innehåller alla erforderliga uppgifter.

Doktorandexaminator utses av dekan efter förslag från prefekt och ska enligt Doktorandreglerna vara minst docent. Vem som är doktorandexaminator anges i ISP. Uppgiften för doktorandexaminator är att vara delaktig i uppföljningen av doktorandens ISP genom att granska studieplanerna innan de godkänns av prefekt. Institutionens doktorandexaminatorer medverkar även vid etappseminarier.

Kvalitetsutvecklande åtgärder i syfte att stärka måluppfyllelsen i forskarutbildningen görs på olika nivåer. Forskningsrådet (RFU) diskuterar kontinuerligt forskarutbildningsfrågor. Här följs *kurser och kursvärderingar* upp och återkopplas till studierektor och kursledare. Förslag på kursplaner för läskurser diskuteras i forskningsrådet och antas därefter av prefekt. Doktorand, handledare, forskarutbildningsämnesansvarig och/eller vice prefekt för forskning tar initiativ till kvalitetshöjande

åtgärder i forskarutbildningen och eventuella förslag diskuteras i forskningsrådet för att därefter beslutas av prefekt. Ett exempel på en sådan kvalitetshöjande åtgärd är beslutet 2016 om inrättande av en ny FU-kurs i musikpedagogik. På fakultetsnivå tas beslut om kvalitetshöjande åtgärder i styrgruppen, den plattform som hanterar kvalitetssäkringsfrågor i forskarskolan. Här planeras, genomförs och utvecklas exempelvis forskarskolans kurser, konferenser och seminarier. Mot bakgrund av ett förslag från institutionen har exempelvis ett samtal inletts i denna styrgrupp om att i forskarskolan inrätta en femte baskurs med tonvikt på kunskap och förståelse i pedagogik inom det konstnärliga området.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Forskarutbildningens utformning, genomförande och examination i relation till måluppfyllelse kring färdighet och förmåga

Måluppfyllelse genom kurser i progression

Samtliga *metodkurser* som erbjuds för doktorander i musikpedagogik inriktas mot examensmålet att visa förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning. Efter att ha examinerats i baskurs 2 kan doktoranden visa förmåga att beskriva valet av forskningsmetod för genomförande av sitt forskningsarbete samt redogöra för olika möjligheter och orsaker till sina val. Efter kursen Analys av kvalitativa data, 7,5 hp kan doktoranden självständigt hantera och diskutera metodologiska frågor i kvalitativa forskningsprojekt; tillämpa en vald metod i praktiskt analysarbete; beskriva och värdera förhållandet mellan kvalitativa analysresultat och metodval samt förhålla sig kritiskt reflekterande till vetenskapliga ansatser som beskrivs i kurslitteraturen.

Måluppfyllelse genom seminarieverksamhet och konferenser

I samband med *seminarieverksamheten i den egna forskningsmiljön* där doktoranderna lägger fram avhandlingstext och diskuterar andras texter, nås måluppfyllelse succesivt avseende förmåga till kritisk granskning, förmåga att identifiera och formulera frågeställningar samt att granska och värdera forskning²¹. Senare under utbildningen ansvarar och leder doktoranderna ett eller flera av seminarierna. Dessa tillfällen bidrar till måluppfyllelse avseende förmågan att presentera och diskutera forskning och forskningsresultat. På motsvarande vis nås detta mål då doktoranden har presenterat ett konferenspaper vid någon av de vetenskapliga konferenser som tidigare beskrivits på sid 13.

Vidare deltar doktoranderna i forskarskolans workshops och symposier med skriftliga och muntliga presentationer och examineras kring mål relaterade till färdighet och förmåga via forskarskolans baskurs 4.

I samband med etappseminarierna examineras doktoranden mot lärandemålet ”visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning inom givna tidsramar och därvid kunna granska och värdera sådant arbete” (ASP, s. 2). Etappseminarierna planeras med god framförhållning, minst ett halvår i förväg, så att kvalificerade externa diskutanter kan bjudas in, men också så att doktoranden ges tydliga tidsramar och kan planera sitt arbete väl. Vid disputationen säkerställs måluppfyllelse genom att doktoranden med sin avhandling uppvisar bidrag till kunskapsutveckling inom det musikpedagogiska området, liksom förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap.

Måluppfyllelse genom institutionstjänstgöring och populärvetenskapliga presentationer

Examensmålet att ”visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som andra kvalificerade professionella sammanhang kunna bidra till samhällets utveckling samt att stödja andras lärande” (ASP, s. 2) uppnås bland annat genom doktorandernas institutionstjänstgöring. Merparten av doktoranderna undervisar periodvis på grundnivå i musikerprogrammet respektive ämneslärarprogrammet i musik. Vidare ges flera tillfällen för doktoranden att presentera sin forskning för allmänheten, exempelvis i samband med institutionens publika program. Hösten 2016 deltog en doktorand i musikpedagogik i evenemanget ”Låna/claima/sno? Finns det gränser för vem som får spela en viss musikstil? Ett samtal om makt och kulturell appropriering inom folk- och världsmusik” och våren 2017 kommer samtliga doktorander och forskare i musikpedagogik och utbildningsvetenskap i samband med institutionens jubileumsår att ge en offentlig populärvetenskaplig föreläsning under rubriken ”Pedagogiskt talat: Musikutbildning – vad, hur,

²¹ I samband med textkritik av egna och andras avhandlingsmanus vid seminarierna har doktoranderna arbetat utifrån en modell med färgmarkering av olika nivåer i skrivprocessen. Se Ferm, C. (2015). Skriftlig respons i fokus inför deltagarorienterade seminarier. I: L. Jons (red.). *Seminariet i högre utbildning. Erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur.

varför och för vem?”²². Att som doktorand på detta sätt möta en intresserad allmänhet och träna sig i att kommunicera forskning i en annan form än den gängse seminariekulturens är väsentligt mot bakgrund av de mål som rör färdighet och förmåga.

Systematisk uppföljning i syfte att säkerställa måluppfyllelse kring färdighet och förmåga

Se målområdet kunskap och förståelse.

²² <http://hsm.gu.se/aktuellt/jubileumsar-2016-17>

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Forskarutbildningens utformning, genomförande och examination i relation till måluppfyllelse kring värderingsförmåga och förhållningssätt

Måluppfyllelse genom kurser

I flera av de kurser som erbjuds doktorander i musikpedagogik finns målformuleringar som rör examensmålet *visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar*. Efter godkänd examination i kursen Mapping the field har doktoranden erhållit en förmåga att förhålla sig kritiskt och kan redovisa sökmetod och analys och process i en skriftlig forskningsöversikt. Efter kursen Analys av kvalitativa data kan doktoranden beskriva och värdera förhållandet mellan kvalitativa analysresultat och metodval, där frågor om etik, reliabilitet och validitet i kvalitativ forskning ingår. Fakultetens baskurs 2, Den konstnärliga forskningens kunskapande, ger doktoranderna en ”förmåga att kunna välja relevant teoretiskt ramverk och en relevant forskningsmetodik samt att kritiskt kunna förhålla sig till det konstnärliga forskningsfältet, dess etik och samhällliga aspekter i förhållande till den konstnärliga och vetenskapliga kunskapsproduktionen”. GU ger även kurser i forskningsetik för doktorander och forskare, exempelvis kursen *Skydd av forskningsinformation samt förebyggande av oredlighet i forskning*”.

Måluppfyllelse genom handledning, textproduktion, kurser, seminarieverksamhet och konferenser

Handledaren har en viktig uppgift i doktorandens måluppfyllelse när det gäller att nå *intellektuell självständighet och förmåga att visa vetenskaplig redlighet och forskningsetiska bedömningar*. Handledarna instruerar varje aktuell doktorand om nödvändiga steg avseende forskningsetik i samband med produktion av empiriskt datamaterial. Förutom i processen med handledaren, visar doktoranden måluppfyllelse i samband med presentationer av såväl eget arbete som andra projekt, i kurser och seminarier och vid konferenser. I flera av de kurser som erbjuds ingår forskningsetik och för närvarande pågår en diskussion om att föra in forskningsetik och oredlighetsfrågor som ett obligatoriskt moment i någon av forskarskolans baskurser. I de schemalagda seminarierna vid institutionen varannan torsdag sker alla etappseminarier. Här lägger också doktoranderna fram sina avhandlingsmanus för doktorandkollegor och forskare samt diskuterar artiklar och andra vetenskapliga texter. På motsvarande vis ges doktoranden möjlighet att i samband med konferenser uppnå målet som rör intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet genom att presentera papers och publicera dessa i konferensrapporter eller andra publikationer (se tidigare avsnitt sid 13). Inom ramen för seminarieverksamheten viks kontinuerligt särskilda tillfällen åt frågor om forskningsetik.

Handledaren har även stor betydelse när det gäller doktorandens möjlighet att nå examensmålet *att visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används*. Dessa frågor lyfts i samband med handledning och seminarier. Här är det viktigt att handledaren är vaksam på, stödjer och utmanar doktoranden att i vetenskapliga samtal och textproduktion kvalificera sig i detta, så att målet är uppfyllt vid forskarutbildningens slut. Doktoranderna ges också flera tillfällen att, i såväl undervisning som vid populärvetenskapliga presentationer av sitt avhandlingsarbete, möta företrädare från professionsfältet (se sid 18). I dessa sammanhang ställs ofta doktoranden inför frågor som kräver reflektion och ställningstaganden kring vetenskapens roll i samhället.

Systematisk uppföljning i syfte att säkerställa måluppfyllelse kring värderingsförmåga och förhållningssätt

Se målområdet kunskap och förståelse.

Arbetslivets perspektiv

Säkerställande av utbildningens användbarhet och förberedelser för arbetslivet

Förutom att innehållet i utbildningen i sig är förberedande för yrkeslivet förbereds också doktoranderna för ett kommande arbetsliv som lärare och forskare inom och utom akademien, dels via institutionstjänstgöring och dels via deltagande i seminarier och konferenser. Inom ramen för seminarieverksamheten uppmuntras doktoranderna att förbereda och leda ett seminarium i forskningsmiljön. I samband med anordnandet av konferenser vid institutionen är doktoranderna delaktiga i planering och genomförande av dessa.

Enligt ISP ska handledare och doktorand diskutera framtida karriärvägar inom ramen för en yrkesförberedande planering. Detta samtal hålls vanligtvis när cirka ett år återstår av utbildningen och dokumenteras i ISP. Framtida karriärvägar diskuteras dock även mer informellt genom hela utbildningen. Forskarutbildningen i musikpedagogik innefattar kunskaper, såväl inom det konstnärliga/estetiska området som inom det allmänpedagogiska. Detta gör att den kompetens som doktorer i musikpedagogik innehar är relevant för många olika discipliner inom skola, kulturliv och akademien. Doktorerna i musikpedagogik har direkt efter disputationen erhållit lektorat vid olika universitet och högskolor. Genom det nära samarbete som finns mellan landets forskarutbildningar i musikpedagogik vet vi att svenska doktorer i musikpedagogik innehar lektorat i musikpedagogik eller i närliggande ämnen som exempelvis barn- och ungdomsvetenskap, musikvetenskap, pedagogiskt arbete eller didaktik och många undervisar på olika nivåer inom lärarutbildningen vid flera av landets lärosäten. Utbildningens breda och tvärvetenskapliga karaktär borgar därmed för en hög användbarhet. Vidare samordnar och sprider det nordiska musikpedagogiska nätverket (NNMPF) all tillgänglig information om utlysningar av karriärvägar såsom utlysningar av postdoktor och lektorat i Norden, vilket kommer doktorer och forskare till del via nätverkets mailutskick. Arbetslivsperspektivet följs också upp genom inhämtande av information om internationella karriärvägar, exempelvis via forskningsfinansierers webbplatser och via personliga kontakter med internationella forskare runt om i världen. Mot bakgrund av att samtliga alumner gått vidare i karriären omedelbart efter disputation ser vi att utbildningen ger god förberedelse för arbetslivet.

Alumner

Alumner ges regelbunden information om institutionens och fakultetens forskning och forskarutbildningen genom fakultetens forskarskolas nyhetsbrev och det nordiska nätverkets nyhetsbrev. Uppslutningen av alumner vid den årliga konferensen anordnad av nätverket (NNMPF) är också mycket hög, vilket möjliggör en regelbunden kontakt, såväl mellan alumner och forskare som mellan alumner och doktorander. De flesta alumner är direkt verksamma i olika typer av samarbeten som rör forskning och forskarutbildningen och engageras exempelvis som opponenter, lärare och sakkunniga.

Doktoranders institutionstjänstgöring

Samtliga doktorander i musikpedagogik erbjuds institutionstjänstgöring motsvarande max 20 %. Beroende på doktorandens kompetens och avhandlingsprojekt inriktas institutionstjänstgöringen framförallt på undervisning i grundutbildningens program och kurser (se sid 18). Krav för undervisning vid GU är, som tidigare nämnts, första kursen av tre i det högskolepedagogiska kurspaket som erbjuds av PIL-enheten vid universitetet.

Konstnärliga fakultetsstyrelsen fattade 2014 ett beslut om att de tre högskolepedagogiska kurserna om 5 hp vardera inte ska vara en poängsatt del av forskarutbildningen vid Konstnärliga fakulteten, utan istället ska göras som institutionstjänstgöring och att doktorander får 15 dagars förlängning av sin doktorandtjänst per kurs. Detta har även uppmuntrat doktoranderna att även gå delkurs två, områdesspecifik pedagogik 5 hp, och delkurs tre, självständigt arbete 5 hp, så att de får en komplett utbildning i högskolepedagogik och på så sätt ökar sin anställningsbarhet. Kurserna vid PIL ges enbart till personal och doktorander vid universitetet, ej som fristående kurser, och doktoranderna uppmanas regelbundet att följa dem.

Doktoranders perspektiv

Doktoranders del i utveckling av utbildning och läroprocesser

Samtliga doktorander ges möjlighet att avge muntliga och skriftliga synpunkter på avslutade kurser med hjälp av den kursvärderingsenkät som tillhandahålls via lärplattformen GUL. Kursvärderingen sammanställs och hålls tillgänglig för berörda vid institutionen och för de fakultetsgemensamma kurserna och symposierna tas de upp i styrgruppen för forskarskolan. Materialet analyseras och resultatet ligger sedan till grund för utveckling och förbättring av kurserna.

Mer allmänna frågor om hur doktoranden upplever forskarutbildningen är viktiga, såväl för kvalitetssäkring av utbildningen som för doktorandens pågående lärande. Samtal kring dessa frågor genomförs kontinuerligt under utbildningen. Det krävs också att särskild tid avsätts för att denna typ av samtal utanför ordinarie handledningstid. Under läsåret 2016/17 prövas inom de båda pedagogiska och utbildningsvetenskapliga forskarutbildningsämnena en modell där doktoranderna inbjuds till ett samtal med huvudhandledaren där mer allmänna frågor kring forskarutbildningen ventileras. Samtalet hålls öppet utifrån ett antal hållpunkter, såsom svagheter och utvecklingsmöjligheter avseende kurser, seminarier, konferenser etc. Förslag till utveckling lyfts till diskussion och eventuella åtgärder i forskningsrådet (RFU).

Doktoranders deltagande i beslutsprocesser som rör forskarutbildning

Institutionen följer Doktorandreglerna där frågor om doktorandinflytande regleras. Doktorander vid GU har rätt att uppbära förtroendeuppdrag och vara representerade i alla beslutande och beredande organ som berör utbildning på forskarnivå. Vid Konstnärliga fakulteten finns ett doktorandråd som bl a utser doktorandrepresentanter till styrgruppen för fakultetsgemensamma delar av forskarutbildningen, till konstnärliga fakultetsstyrelsen och till institutionens forskningsråd (RFU). För närvarande är doktoranden i musikpedagogik vikarierande doktorandrepresentant i RFU. Vidare ingår doktorandrepresentanter i antagningsgruppen vid antagning av nya doktorander samt vid anställning av professorer. Som kompensation för tiden som går åt för detta arbete ges doktoranden förlängning av sin doktorandtjänst med ett visst antal dagar utifrån en mall i GU:s doktorandregler. Att få doktorandrepresentanter till institutionens och fakultetens organ som rör utbildning på forskarnivå kan dock vara en utmaning i en liten miljö.

Doktorandkommittén vid Göteborgs universitet²³ arbetar med att öka doktorandernas inflytande, framförallt på central nivå.

Säkerställning av fysisk och psykosocial arbetsmiljö

Studierektor är personalansvarig gentemot doktoranderna oavsett försörjningsform och informerar doktoranderna om de anställningsförmåner som gäller. Alla som har doktorandanställning är att betrakta som personal vid Göteborgs universitet med de rättigheter och skyldigheter som följer. Anställningen ger bland annat rätt till företagshälsovård, friskvårdsersättning, fri läkarvård och medicin. Alla erbjuds en arbetsplats i eget eller delat doktorandrum och en bärbar eller stationär dator. De erhåller ergonomiskt anpassad möblering vid behov.

Arbetsmiljöpolicyn vid Göteborgs universitet grundas på arbetsmiljölagen och centralt och lokalt arbetsmiljöavtal. Konstnärliga fakultetens arbetsmiljöpolicy definieras som ”de faktorer och förhållanden på arbetsplatsen som påverkar individen, gruppen och verksamheten”. Vid institutionen finns en arbetsmiljögrupp bestående av prefekt, personalhandläggare, ombud för administrativ personal och lärare samt ett studentombud. På institutionens interna webb finns den lokala arbetsmiljöpolicyn och kontaktuppgifter till samtliga ordinarie arbetsmiljöombud. Här publiceras även minnesanteckningar från samtliga möten i arbetsmiljögruppen. Riskanalyser och arbetsmiljöundersökningar görs kontinuerligt. Studierektor ansvarar för att doktorander informeras om institutionens arbetsmiljöfrågor.

Doktoranders synpunkter på utbildningen i arbete med kvalitetssäkring/uppföljning

²³ http://gus.gu.se/om_gus/gudk

Doktorander ges möjlighet att på olika sätt komma med synpunkter på utbildningen i arbete med kvalitetsarbetet. Synpunkterna samlas in genom kursvärderingar, årliga uppföljningssamtal med doktorandexaminator samt via de råd där doktoranderna är representerade. Konstnärliga Fakultetens Doktorandråd (KFDR) är ett samarbetsorgan för alla doktorander vid fakulteten. I detta råd drivs frågor rörande doktorandernas villkor och intressen. Här utses representanter till GUDK (Göteborgs Universitets Doktorandkommitté); KFS (Konstnärliga fakultetsstyrelsen); FOB (Forskningsberedningen) LFN (Läraryrådsnämnden); Forskarskolans styrgrupp och andra grupper och organ utsedda av KFS. När det gäller institutionens kvalitetsarbete kring forskning och forskarutbildning, är doktoranderna representerade i forskningsrådet (RFU) och i Institutionsrådet (IR).

Jämställdhetsperspektiv

Hur ett jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningens utformning och genomförande

HSM följer anvisningarna i Doktorandreglerna vid GU där jämställdhet är en självklar del av värdegrunden. I den allmänna studieplanen för utbildning på forskarnivå i musikpedagogik, under Antagning och urval (punkt 5.2), beaktas jämställdhet på följande sätt: ”Jämställdhetsaspekten ska alltid beaktas. Vid jämbördiga meriter ska sökande av underrepresenterat kön, relaterat till fördelningen bland forskarstuderande i ämnet vid Göteborgs universitet, ges företräde om inte annat skäl talar emot detta. Institutionen har ambitionen att mångfald ska eftersträvas”. Vidare arbetar Göteborgs universitet 2015–2019 med att jämställdhetsintegrera all sin verksamhet. Satsningen syftar till att initiera, stärka och vidareutveckla arbetet med jämställdhetsintegrering och fokuserar på att skapa strukturella förutsättningar för jämställdhet. Målet är att hela lärosätet ska analyseras utifrån och genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Under 2016 är HSM pilotinstitution för detta arbete på Konstnärliga fakulteten. Det innebär konkret att en särskild samordnare är tillsatt som tillsammans med en lokal arbetsgrupp ska fördjupa och analysera på vilket sätt jämställdhet beaktas vid exempelvis beslut, bedömningsprocesser, anställningsvillkor, karriärvägar och vid planering och uppföljning av forskarutbildningen²⁴.

Bland forskare vid HSM finns teoretiskt förankrad kompetens inom det musiksociologiska fältet där bland annat maktordningar, genus och intersektionalitet fokuseras. Då området utgör en spetskompetens hos en av forskarna i forskningsmiljön är frågor om genus och jämställdhet i relation till musik centrala. Denna kunskap integreras i forskarutbildningen genom handledning och seminarieverksamhet vilket ger verktyg för alla i forskningsmiljön att bättre förstå sin arbetssituation ur ett jämställdhetsperspektiv. Dessutom fokuserar den nuvarande doktoranden på frågeställningar i sitt avhandlingsarbete som innefattar genus, intersektionalitet och maktordningar. Det innebär att både doktorand och handledare är väl insatta i aktuell forskning på området. Vidare ingår litteratur som behandlar genus, maktordningar och intersektionalitet i den valbara kursen *Vetenskaplig teori i och för musikpedagogisk forskning*, 15 hp, i forskarutbildningen. Som ytterligare exempel kan nämnas att forskningsmiljön under 2017 kommer att anordna ett doktorandlett seminarium med tema jämställdhet, samt att anställda i forskningsmiljön undervisar i kurser som behandlar konst ur ett normkritiskt perspektiv.

2009–2012 genomfördes projektet *Musik och Genus* med all personal och alla studenter vid HSM. Syftet med projektet, som finansierades av Delegationen för jämställdhet, var att arbeta med genus och jämställdhet så att dessa perspektiv alltid integrerades i det vardagliga arbetet, såväl vid rekrytering och befordran, som vid arbetsfördelning på institutionen. Under hösten 2016 påbörjades en uppföljande studie av en av institutionens forskare i syfte att studera projektets effekter. Under våren 2017 är HSM värd för den årliga nordiska musikpedagogiska konferensen. Temat för konferensen är Music education and equality och de tre inbjudna huvudtalarna har frågor rörande genus, intersektionalitet och maktordningar som sina specialområden.

Sammantaget är därmed frågor som rör jämställdhet väl integrerade i forskarutbildningen.

Systematisk uppföljning för att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande

Kontinuerliga samtal med studierektor och handledare förs kring arbetsmiljö och andra jämställdhetsrelaterade frågor. Även i institutionens ledningsråd bevakas frågor om jämställdhet på alla nivåer i verksamheten. Vid institutionen finns också en likabehandlingsgrupp som har dialog med doktorander och handledare i frågor om likabehandling och jämställdhet. Målformuleringar kring jämlikhet och likabehandling är inskrivna i institutionens handlings- och verksamhetsplan. En målformulering är att ”skapa dialog mellan likabehandlingsgruppen och doktorander” och för närvarande pågår en rekrytering av en doktorandrepresentant till denna grupp. Likabehandlingsgruppen arbetar också för närvarande med att utveckla rutiner för hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas. Med utgångspunkt i *Vägledning för jämställdhetsintegrering av högskolor och universitetet* av Nationella sekretariatet för genusforskning utarbetas dessa rutiner.

²⁴ <http://medarbetarportalen.gu.se/quality/Gender+Mainstreaming/>

Utmaningar vad gäller sammansättning i forskningsmiljön samt hur dessa hanteras

I dagsläget råder en obalans vad gäller representation av kön i forskningsmiljön. En majoritet av forskarna och doktoranderna i musikpedagogik och estetiska uttrycksformer är kvinnor. Denna obalans återfinns även bland forskare som idag arbetar vid andra lärosäten och som disputerat eller tagit en licentiatexamen i musikpedagogik eller estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap vid HSM under åren 2006–2015. Under denna period avlade 11 kvinnor respektive 1 man doktors- eller licentiatexamen. I den större forskningsmiljön vid institutionen, inkluderande doktorander och forskare i samtliga ämnen är majoriteten av doktoranderna kvinnor, medan fördelningen mellan män och kvinnor bland forskarna är mer jämn. I ASP beaktas detta problem genom följande skrivning: ”Vid jämbördiga meriter ska sökande av underrepresenterat kön, relaterat till fördelningen bland forskarstuderande i ämnet vid Göteborgs universitet, ges företräde om inte annat skäl talar emot detta. Institutionen har ambitionen att mångfald ska eftersträvas” (punkt 5.2). En utmaning i arbetet med en bättre balans avseende kön i doktorandgruppen är att rekrytera fler manliga sökande till forskarutbildningen. Vid val av handledare, och i samband med inbjudna gäster vid seminarier och konferenser, tas hänsyn till forskningsmiljöns obalans när det gäller kön.